

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

's-Gravenhage, 14 September 1950.

No.: 92622.
Bijlage: 1.
Betr.: Overzicht no. 7.

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No. 7 van mijn Dienst, afgesloten per 31 Augustus
1950.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze,

J. G. Crabbendam.

Aan: Alle Politieverbindingen.

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

Meandoverzicht No. 7 - 1950

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz.	1
II	Activiteit van de C.P.N. en haar hulperorganisaties	"	7
III	Indonesië	"	11
IV	Overzicht der stakingen in de maand Juli 1950	"	14

INDEX a

Paul de Groot op het S.E.D.-congres te Berlijn (20 - 24 Juli '50).	blz.	1
Gemeenschappelijke verklaring van zeven communistische partijen, waaronder de C.P.N., tegen het Plan Schuman.	"	1
De partij-politieke vredespropaganda der communisten en de anti-atoombomactie van het Internationale Rode Kruis.	"	2
Algemene Nederlandse Vredes Actie (A.N.V.A.) contra de communistische vredesbeweging.	"	2
Het blad "Vrede", orgaan van de Nederlandse Vredesraad, verschijnt sedert begin Augustus j.l. wekelijks; gelukwensen uit internationale politiek extreem linkse kring.	"	2
De in Juli te Amsterdam gehouden "Jeugdvredestrek" werd ook financieel een tegenvaller.	"	2
Vredeskaravaan van communistisch gezind Frans onderwijspersoneel bezocht ook Nederland; deelnemers te Amsterdam ontvangen door Verbondsbestuur der E.V.C..	"	2
Twéede Wereldvredescongres van 13 - 19 November 1950 in Engeland i.p.v. Italië of Polen.	"	3
Wereldvredescomité vergaderde midden-Augustus te Praag, waarschijnlijk mede overleg gepleegd met gedelegeerde uit Nederland.	"	3
C.P.N.-agitatie tegen U.N.O.-tussenkomst in Korea.	"	3
Uitzendingen van Radio Moskou met betrekking op Nederland.	"	3
	en "	4
Instemming van de C.P.N. met het door de Oost-Duitse partijleiding aangekondigde "nationaal verzet".	"	5
Optreden van de bezettingsautoriteiten tegen de communistische pers in de Westelijke zones van Duitsland.	"	5
Het verzet tegen de terugkeer in België van Leopold III; politieke reacties in Nederland.	"	5
	en "	6
Stakingsbeslommeringen van C.P.N. en E.V.C..	"	7
Pleidooi der communisten voor gesloten front der arbeiders.	"	8
Aanleidingen tot het havenconflict te Rotterdam.	"	8
	en "	9

INDEX b

Financiële nood van de stakingsleidingen te Rotterdam en Amsterdam.	blz. 9
	en " 10
Maatregelen tegen stakings-agitators.	" 10
De C.P.N.-Adviesbureaux.	" 11
De nauwe betrekkingen tussen de E.V.C. en Indonesische schepelingen en arbeiders in Nederland.	" 11
Herdenkingen te Amsterdam en 's-Gravenhage van de 17e Augustus, de datum van het uitroepen van de Republiek Indonesia.	" 12
Vlam-brochure "Indonesia Merdeka".	" 12
Ook een vredescampagne der communisten in Indonesië.	" 13
Indonesische deelnemers aan het in Augustus te Praag gehouden congres van de Internationale Unie van Studenten (I.U.S.).	" 13

I. COMMUNISME INTERNATIONAAL.

Doorgaans zijn de zomermaanden een periode van geringe vergaderactiviteit der politieke partijen. Ook de C.P.N. heeft dit gebruikelijke beeld bestendigd. Vele harer koorstukken vertoefden of verblijven nog in het buitenland, van wie verschillende in de volks-democratische landen. Paul de Groot vertegenwoordigde de C.P.N. op het van 20 - 24 Juli j.l. in Berlijn gehouden S.E.D.-congres. Waarschijnlijk heeft omstreeks dezelfde tijd overleg onder auspiciën van het Kominform plaats gevonden, wat de aanwezigheid van zo talrijke vooraanstaande partijfunctionarissen uit alle windstreken op bedoeld S.E.D.-congres te Berlijn nader zou kunnen motiveren.

Het accent lag politiek op de jongste internationale gebeurtenissen. Dramatische hoogtepunten werden de beslissende strijd in de Belgische Koningskweslie, de politieke moord op Julien Lahaut, voorzitter vande K.P.B., een verscherpte politieke situatie in West-Duitsland in verband met overheidsmaatregelen tegen de communisten en hun pers, alsmede Korea. Daaraan moeten nog worden toegevoegd de gerezen moeilijkheden als gevolg van stakingen in de West-Europese havens Antwerpen, Rotterdam en Amsterdam.

Het inzamelen van handtekeningen voor de bekende Oproep van Stockholm zetten de communisten internationaal voort. Daarmede nauw verbonden waren de aanhoudende scheldpartijen tegen het beweerde oorlogsdrijven van de Atlantische mogendheden. De communistische partijen van Frankrijk, Duitsland, Italië, Groot-Brittannië, Nederland, België en Luxemburg namen met het oog daarop in een begin Juli uitgegeven gemeenschappelijke verklaring stelling tegen het plan-Schuman. Zij achtten het hun plicht de volkeren van hun landen en in de eerste plaats de arbeidersklasse op te roepen tot de strijd teneinde "het plan-Schuman van slavernij en oorlog" te doen mislukken. Zoals bekend, gaat het bij dit project om een coördinatie van West-Europese industriële inspanningen.

De genoemde partijen begroetten in verband daarmede de gemeenschappelijke verklaring van de (communistische) C.G.T. en de Federatie van Vrije Duitse Vakverenigingen als "een grootse manifestatie van proletarisch internationalisme en als een belangrijke en doeltreffende bijdrage tot verdediging van de vrede". De kapitalisten in het Westen hebben elk nationaal bewustzijn te hebben verloren en uit klassebelang de levensbelangen van hun landen te verraden. Zij maakten zich gereed de volkeren in een nieuwe oorlog te storten, aldus de verklaring der genoemde zeven communistische partijen.

De door Moskou geïnspireerde vredesbeweging, met de Stockholmactie als motor, behelst geen volstreekte veroordeling van de aanvalsoorlog. Zij richt zich uitsluitend tegen het gebruik van het atoomwapen. Zoals eerder gereleveerd, groeit er in bredere kring begrip voor het feit dat de communistische vredesverlangens maar betrekkelijk zijn. Toch hebben vrij vele intellectuelen en schrijvers o.w. nog onlangs Prof. dr J. Romein en Anna Blaman hun bijval geuit. Korea heeft sommigen echter de ogen geopend voor het relatieve streven der zgn. voorstanders van de vrede. Misleidend is de manier,

waarp de communisten ook hier te lande voor partij-politieke propaganda aanleunen tegen de anti-atombombcampagne van het Internationale Rode Kruis. In de pers werden deze gedragingen afgekeurd.

Toen de S.E.D., de communistische eenheidspartij in Cost-Duitsland, bekend maakte, dat talloze priesters, predikanten, theologen, ouderlingen, etc., de oproep van Stockholm hadden ondertekend, bleven reacties niet uit. Ook pacifisten van naam protesteerden. De politiek zeer links gezinde Algemene Nederlandse Vredes Actie (A.N.V.A.) laakte de communistische vredesbeweging om principiële redenen. Ds J.B.Th. Hugenholtz verklaarde in de Augustus-aflevering van "Vredesactie", het maandschrift van de A.N.V.A., dat de communisten, "door hun mantelorganisatie-tactiek, een beroep doende op de vredelievendheid der volkeren, in werkelijkheid volgelingen voor de communistische partij trachten te kweken. Door hun gemaskerd optreden maken zij elke bonafide vredesactie verdacht bij regering en volk".

De vredescampagne der communisten werd in Nederland intensief voortgezet. Begin Augustus verscheen "Vrede", het orgaan van de Nederlandse Vredesraad, voor het eerst als weekblad. Ter gelegenheid hiervan hebben vooraanstaande "vredesstrijders" in het buitenland gelukwensen en begroetingen gezonden, o.a. prof. Joliot Curie, voorzitter van het Permanente Comité van het Wereldvredescongres, Eugénie Cotton, presidente van de Internationale Democratische Vrouwenfederatie (F.D.I.F.), voorts de secretaris van het Belgische Vredescomité en verschillende particulieren, o.w. de Deense auteur Martin Andersen Nexø.

De voorzitter van de Nederlandse Vredesraad, Marcus Bakker, wijdde aan de verandering een hoofdartikel. Verder bevatte dezelfde aflevering van "Vrede" (nr 11) o.m. een artikel van de bekende Franse Abbé Boulier. Zijn onderwerp was "Waarom ik de oproep van Stockholm getekend heb". Het weekblad plaatste voorts een interview met de Italiaan Penoaltea, een der secretarissen van het Wereldvredescomité, die in Juli de te Amsterdam gehouden "Jeugdvredestrek" als gast bijwoonde. Een reportage met foto's over deze meeting op 23 Juli j.l. moest de indruk wekken, dat de "Jeugdvredestrek" een groot succes was geworden. Deze demonstratie bleef in feite ver beneden de maat der verwachtingen. Vooral het mede-organiserende A.N.J.V. liep er financieel lelijke klappen bij op. Het verbondsorgaan "Jeugd", dat de laatste tijd reeds onregelmatig uitkwam, verschijnt op het ogenblik niet, kennelijk wegens gebrek aan de daarvoor benodigde gelden.

De Waarheid (17-8-'50) maakte gewag van een vredeskaravaan van progressieve Franse onderwijzers, die na een tocht per autobus door Scandinavië en Duitsland ook Nederland bezocht. De 180 deelnemers, van wie 110 vrouwen, werden te Amsterdam ontvangen door het Verbondsbestuur van de E.V.C.. Arbeidersdelegaties uit de verschillende bedrijven, o.w. ook een aantal stakers, begroetten de gasten en boden bloemen aan. De Franse deelnemers stortten 1000 francs voor de stakers, volgens het C.P.N.-dagblad. De deelnemers aan deze vredeskaravaan zijn leden van de Franse Federatie van het Nationaal Onderwijs, aangesloten

bij de communistische C.G.T..

Het tweede Wereldvredecongres zal in afwijking van voorgaande berichten over de plaats van samenkomst (vide overzicht nr 6 - 1950, blz. 5) uiteindelijk niet in Oost-Europa (Warchau) doch in Engeland worden gehouden. Ofschoon De Waarheid van 18-8-'50 Londen noemde, werd enkele dagen later in deze krant slechts globaal gerept over Engeland. Mogelijk zal Blackpool het oord van samentreffen worden, indien zich niet, zoals in Italië het geval was, te elfder ure nieuwe moeilijkheden met inreisvisa e.d. voordoen. In elk geval is reeds de datum, van dit tweede Wereldvredecongres verschoven van October naar November (13 tot 19). De desbetreffende besluiten werden genomen in een medio Augustus te Praag gehouden voorbereidende bijeenkomst, waaraan waarschijnlijk voor Nederland werd deelgenomen door Haakon Stotijn.

Mede als uitvloeisel van de besluiten dezer te Praag gehouden zitting van het Wereldvredecomité verscheen ook hier te lande een oproep in de communistische pers. Het comité dringt daarin aan op voortzetting van de actie voor verbod van de atoombom, vermindering van de bewapening en beëindiging van de oorlog in Korea. Uit de gekozen bewoordingen bleek nogmaals de sympathie der opstellers met de tot dusver gevoerde communistische propaganda.

De C.P.N. ontwikkelde haar agitatie tegen de U.N.O.-interventie in Korea overeenkomstig de inzichten, welke Moskou daaromtrent heeft gegeven. Vanaf de allereerste dagen van de Amerikaanse interventie in Korea, aldus een uitzending in het Nederlands d.d. 7-8-'50 van Radio Moskou, waren de gediensdige Nederlandse regeerders de agressors te hulp gesneld. Nederlandse oorlogsbodems namen deel aan de beschieting van de Koreaanse kust. Geëist zou zijn, dat de Amerikanen 30.000 soldaten ter beschikking werden gesteld, die zich tot nog toe in Indonesië ophielden. De onderdanige Nederlandse reactie zag zich echter volgens de Russische omroep genoodzaakt op de eisen van haar overzeese meesters met een weigering te antwoorden, "omdat het Nederlandse volk tegen de deelname van de regering aan de Amerikaanse agressie in Korea vastberaden is opgetreden". In vele ondernemingen te Amsterdam, aldus het Sowjet-radiostation, hebben de arbeiders als teken van solidariteit met de Koreanen stakingen uitgeroepen. De ware oorzaak van de weigering van de regering om soldaten naar Korea te zenden, heette door generaal Laurman van Vreeden, de gewezen bevelhebber van de Nederlandse strijdkrachten in Indonesië, per ongeluk te zijn uitgeflapt. Als de Nederlandse regering ook troepenafdelingen te land naar Korea zou willen zenden, zou zij dit bevel toch niet kunnen uitvoeren, aangezien de soldaten het niet wilden. De Nederlandse zeelieden wilden evenmin voor de Amerikaanse agressors werken. Kortgeleden poogde de kapitein van een schip, dat met Amerikaanse wapens voor Korea geladen was, in de haven van Delfzijl, na een mislukte poging om in Noorwegen en in Denemarken zeelieden te vinden, Nederlandse zeelieden te werven. De Nederlandse havenarbeiders streden volgens Radio Moskou even vastberaden tegen de Amerikaanse aanvallers. Op de kort-

geleden bijeengekomen Amsterdamse conferentie van vertegenwoordigers van de havenarbeiders, zo werd voorts gememoreerd, had Kleinsma uit naam van de kameraden verklaard, dat de havenarbeiders van Amsterdam de wapens, die van Amerika naar West-Europa worden gezonden, niet lossen. Wij hebben geen wapens nodig, maar brood, scholen en woningen zo verklaarde op deze conferentie de vertegenwoordiger van de Rotterdamse bootwerkers, Van Reeuwijk.

In Den Haag paste de gemechaniseerde politie gangstermethoden tegen de voorstanders van de vrede toe. Kortgeleden was een politieauto op een groep mensen ingereden, die bij het kantoor van "De Waarheid" de laatste berichten over de vredes-beweging stond te lezen. Als resultaat van deze "bandietenoverval" had een arbeider zware verwondingen opgelopen. De burgemeester van Amsterdam had plakkaats tegen het atoomwapen verboden. Mensen van het soort als burgemeester d'Ailly ontmaskerden zich in de ogen van het volk als handlangers van de Amerikaanse oorlogsstokers en als tegenstanders van de vrede. De vredes-plakkaats van Stockholm bleven in de straten van Amsterdam en van andere Nederlandse steden verschijnen en vonden, aldus Radio Moskou, een steeds bredere weerklank.

In een op 12-8-'50 gevolgde uitzending uit Rusland werd o.m. gezegd, dat de Nederlandse regerende kringen er geenszins van hadden afgezien hun overzeese heren van dienst te zijn. Om het de Amerikaanse agressors gemakkelijker te maken kanonnenvlees te vinden, hadden zij toegestaan, dat er in Nederland een campagne tot het aanwerven van vrijwilligers voor Korea wordt gevoerd. De Nederlandse regering heette thans bereid de Nederlandse wetten te herzien teneinde het succes van deze campagne te verzekeren.

Een uitzending van 13-8-'50 in de Nederlandse taal bevatte een vertelling over: "In zee geworpen wapens". Zij was gewijd aan de havenarbeiders en bootwerkers van een haven, waar Amerikaans oorlogsmateriaal gelost werd. De havenarbeiders en bootwerkers waren in staking gegaan en werklozen moesten daarna de schepen ontladen. Noch de havenarbeiders en bootwerkers, noch de werklozen waren bereid de schepen te lossen. Toen men de werklozen met geweld hiertoe aanspoorde, wierpen zij het oorlogsmaterieel, geholpen door de havenarbeiders en bootwerkers, in zee. Deze vertelling werd begeleid door muziek.

Deze agitatie bevestigde Moskou's voorliefde om conflicten in de grote havensteden van West-Europa uit te lokken.

De Waarheid van 27 en 28 Juli wijdde aan de betekenis van het in de aanvang van dit hoofdstuk genoemde S.E.D.-congres te Berlijn twee artikelen, o.m. met uitspraken van Wilhelm Pieck ter aanmoediging van openlijke demonstraties in West-Duitsland. Otto Grotewohl stelde vast, dat de K.P.D., dus de communistische partij in de westelijke bezettingszones, "in de belangrijkste vraagstukken een reeks fouten en verzuimen heeft begaan". De K.P.D. moest, aldus Pieck, minder schreeuwen en meer onder de massa's werken, haar stemmingen, strijd en werkelijke noden leren kennen. Kennelijk doelende op zui-

vering van de eigen organisaties stelde hij de voorwaarde "de agenten van de geheime diensten te verjagen en de opportunistische elementen, die geen geloof hebben in de krachten van de West-Duitse arbeiders van de leidende posten te ontheffen". Als voorbeelden werden genoemd de ontmaskering en arrestatie (lees ontvoering) van de "Trotzkist en Titoïst" Kurt Müller (vide overzicht no. 6 - 1950) en de verwijdering van Hermann Nüdwig uit het secretariaat van de K.P.D.. Deze voormalige functionaris werd ervan beschuldigd een begroeting van de S.E.D. aan een partijconferentie van de K.P.D. niet te hebben willen voorlezen, omdat daarin werd opgeroepen in geval van een oorlog het Sowjet-leger te ondersteunen. Grctewohl verweet de geallieerden schending van "Potsdam". Daarin lag z.i. het recht op nationaal verzet tegen een rechteloze toestand. Max Reimann erkende en ondersteunde op het zondaarsbankje volledig de critiek en de aanwijzingen van de S.E.D..

De C.P.N. heeft begrijpelijkerwijze ingestemd met het "nationaal verzet" der Duitse partijgenoten. De vereniging van Duitsland op democratische grondslag zal, aldus De Waarheid, een feit worden. "Daarmee zal een vredelievend Duitsland ook aan ons land grenzen".

De Kominformkrant van 28-7-'50 bevatte een uitvoerig relaas over het S.E.D.-congres met de gebruikelijke uitbundige lof voor de Sowjet-Unie. Een speciaal adres aan "Kamaraad Joseph Vissarionovich Stalin, secretaris-generaal, Centraal Comité C.P.S.U. (B), Moskou, Kremlin", gesteld in termen van diepe verering, beloofde o.m. de triomf van de beginselen van het proletarische internationalisme.

Deze uitspraken werden gedaan in aanwezigheid van de hoogste Sowjet-Russische partij-functionarissen (Soeslow, secretaris, en Pospelow, lid van het Centraal Comité) en van prominenten uit het Westen zoals Duclos en Togliatti.

De op het Februari-congres der C.P.N. gegeven directieven zijn er in grote trekken in terug te vinden.

De voor de eerstkomende maanden in West-Duitsland uitgeschreven communistische vredesmanifestaties lopen parallel aan de betogingen van dien aard in Nederland en andere West-Europese staten. In West-Duitsland traden de bezettingsmachten gedurende de jongste verslagperiode scherper op tegen provocaties der Stalinisten. Veertien communistische kranten werden inmiddels getroffen door een verschijningsverbod, sommige voor de duur van drie maanden. Momenteel verschijnt volgens persberichten in West-Duitsland slechts één communistisch dagblad.

Tegen de terugkeer van koning Leopold hebben de Kommunistische Partij van België (K.P.B.) en de Belgische Socialistische Partij (B.S.P.) tot aan de rand van de burgeroorlog verzet gepleegd. De vertogen, in naam van de democratie pro en contra Leopold III gevoerd, klonken tot ver over de Belgische landsgrenzen. Ook in de Nederlandse perscommentaren werden dienaangaande strijdvrage opgeworpen over het wezen van de democratie en over het recht of onrecht van "de helft plus één" om een herstel van koning Leopold in zijn constitutionele rechten te voltooien. Het politiek extremisme hier te lande trok

hieruit blijkt zijn persbeschouwingen consequenties. Uit dien hoofde dient hieraan dezerzijds aandacht te worden besteed, waarbij ter toelichting enig commentaar van andere politieke milieu's wordt vermeld.

De door een breed en politiek links gericht front geschraagde acties leidden in België tot ernstige verstoring van de maatschappelijke orde. Het arbeidsproces werd gestremd. Tot op heden is het conflict in de Antwerpse haven daarvan een nasleep. In politiek-extreme kringen ook hier te lande zal men trachten voort te bouwen op het behaalde succes.

Vrijwel onmiddellijk na het voorlopig beslechten van het conflict rond de troon gingen de K.P.B. en B.S.P. elk heers weegs. Reeds in "de Waarheid" van 3-8-'50 werd als vanouds stemming gemaakt tegen de "rechtse sociaal-democraten", in dit geval tegen van Acker en Buset. De communisten hadden hen tevoren als strijdvaardige bondgenoten begroet. Nadien werd echter de draad van de onverzoenlijke Kominformpolitiek weer opgenomen.

De communistische pers in Nederland verdedigde het daadwerkelijk verzet tegen de teruggekeerde vorst op een manier, welke in grote trekken overeenstemde met die van "De Vlam" tot en met die van socialistische bladen van politiek gematigder allure. De links-socialistische Vlam (5-8-'50) hoopte, dat uit de nederlaag van de Leopoldisten de historische les zou worden getrokken, die er volgens het blad uit te leren viel "namelijk dat men zich tegen het clerico-fascisme kan verzetten, en hoe". Dezelfde aflevering bevatte een hoofdartikel, waarin lof werd toegezwaaid aan de "elementaire macht van de proletarische massa's". Stel, aldus bedoeld commentaar, twee zaken tegenover elkander: de capitulatie van de P.v.d.A. voor Romme, uitgedrukt in de aanvaarding van de beide militaire acties tegen Indonesië; de verdrijving van Leopold van de troon door de, met de middelen van de proletarische klassestrijd strijdende Belgische socialist. "Hier nederlaag op nederlaag, compromis op compromis, capitulatie op capitulatie. Daar de overwinning. Hier bekrompenheid van de partijchefs en de "élite", daar de partijleiders, met de oude Louis de Brouckère en Spaak aan het hoofd van de betogingen. Vergelijk en concludeer." Volgens het blad kan de gevolgtrekking niet missen.

"De Groene Amsterdammer" (5-8-'50) schreef over het dramatische gebeuren in België o.a., dat Spaak de burgeroorlog niet had gewild. Hij had datgene gewild wat hij uitsluitend verkrijgen kon door met burgeroorlog te dreigen. Uit een artikel van zijn hand, dat op het hoogtepunt van de crisis verscheen in Britse en Franse bladen, had hij volgens "De Groene" de landen van het Westen gerustgesteld. "Hij riep wel rode geesten op, maar hij zou ze prompt weer weten te temmen zodra zijn doel bereikt was: het breken van de Katholieke hegemonie in België, belichaamd in de persoon van Leopold".

Hetzelfde weekblad heeft zich bezonnen op het wezen van de democratie. Spaak, de grote opportunist, had zijn gedurfd spel kunnen spelen, omdat het parlementair bedrijf hem niet had doen vergeten, "dat

in het socialistisch arsenaal toch altijd ook nog andere wapens liggen dan alleen maar die van de helft-plus-één. Die wapens mogen bestoft zijn, scherp zijn zij gebleven. België's socialisten hebben getoond, dat zij de zin der woorden "revolutionnaire situatie" nog kennen en ook weten hoe er in zulk een situatie moet worden gehandeld. Wie historisch denkt, weet, dat ook dit - zij het onvormelijk - tot de democratie behoort".

II. ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIES.

Het voorgaand gesignaleerde verblijf van vele belangrijke partijfunctionarissen in het buitenland betekende voor het hier achtergebleven kader geenszins dood getijde. Integendeel hebben de in Augustus gevoerde stakingen voor C.P.N. en E.V.C. extra beslommingen en inspanningen medegebracht. Het tot September uitblijven van vergaderactiviteit der districten en afdelingen werd vervangen door een bedrijvigheid temidden van stakers en "vredesstrijders". Naar buiten ontwikkelde partij noch neven- en mantelorganisatie verdér noemenswaardige acties.

De C.P.N. heeft, voornamelijk in samenwerking met de door haar geïnspireerde vakbeweging, gepoogd haar figuur te redden. De magere materiële resultaten der stakingen in Amsterdam en Rotterdam gaven daarvoor zeker aanleiding.

De communistische acties bleven toegespitst op sociaal-economische vraagstukken, over welke noodzakelijk snelle oplossing in Nederland brede kringen zich bezorgd tonen. De communisten richtten hun vijandige aanvallen bij voorkeur op de democratisch-socialistische regeringspartner. De Waarheid, in een beschouwing over de P.v.d.A. en de lonen, noemde het bestuur dezer partij "de speerpunt van de reactie", voorstander van "een nieuwe armoede- en oorlogsronde". De Amsterdamse en Rotterdamse arbeiders hadden, aldus de communistische visie, door hun massaal verzet Vorrink en zijn vrienden gedwongen tot toezeggingen over maatregelen op het gebied van lonen en prijzen. De werkers hadden het P.v.d.A.-bestuur hiertoe verplicht, aldus De Waarheid (29-8-'50). Men zou de toezeggingen alleen gestand doen, wanneer de arbeiders voet bij stuk hielden: "Loonsverhoging of nieuwe strijd der massa, dat is de keuze, waarvoor de reactie staat", verkondigde het partijdagblad de dag daarop. Ondanks alle beweringen van het tegendeel, aldus De Waarheid, was de strijd der taxi-chauffeurs in Amsterdam geëindigd met de pertinente toezegging van aanzienlijke loonsverhoging. Nog duidelijker, beweerde de Waarheid-commentator, was de overwinning bij de Amsterdamse steenzetters. Ook elders in het land behaalde of vermeende resultaten werden in het C.P.N.-dagblad opgesomd. Al deze successen hadden de arbeiders in heel Nederland ingeprent, dat door strijd iets bereikt kan worden. De grootste indruk had volgens "De Waarheid" de volledige overwinning van de Amsterdamse bouwvakarbeiders gemaakt, wat werd toegeschreven aan "de prachtige eensgezindheid van leden der Uniebonden, B.V.C.-ers en ongeorganiseerden".

Al deze gekleurde berichtgeving had kennelijk ten doel de arbeiders erop te wijzen "van hoe groot belang het behoud van een gesloten front voor de toekomst is." Echter werd gewaarschuwd tegen het super-radicalisme van trozistische elementen, die door het uitlokken van deelstakingen in het Amsterdamse bouwbedrijf het grote succes alsnog dachten te niet te kunnen doen.

De reactie had van haar plannen tot nieuwe aanslagen op de werkende bevolking nog geen afstand gedaan. Derhalve mochten de arbeiders, aldus het vermaan, zich de overwinning, die reeds in zicht was, niet laten ontgaan door hun actie-front te doen versplinteren.

De ervaringen, bij de jongste stakingen in Rotterdam en Amsterdam opgedaan, hebben voor de communisten geen hoopvol perspectief geopend. Zij poogden zonder succes aan het conflict in de havens een langere adem te geven door versterking van de ontoereikende ondersteuningsfondsen.

Het "Stakersbulletin", uitgave van de E.V.C., vermeldde, dat dit Verbond in de week van 19 tot 26 Augustus j.l. meer dan 80.000 gulden ter beschikking van de stakers stelde. Een belangrijk deel van dit geld, aldus genoemd bulletin, kwam uit de kassen van de E.V.C., het andere uit de Sol-actie in de steden en ten plattelande gevoerd.

De E.V.C. heeft wel getoond, dat zij als strijdorganisatie niet schroomde de afdelingskassen in dit geval weer eens tot de bodem te ledigen teneinde sneller aan contanten te komen. Desondanks zijn de stakingen, zoals uit de hiervolgende feiten blijkt, betrekkelijk snel verlopen. Oorzaak was het gebrek aan mogelijkheden om de stakers, onder wie vele ongeorganiseerden, tijdig een redelijke geldelijke tegemoetkoming te verschaffen. Dat bleek ook nu weer de zwakke steen in het communistische stakingsbedrijf. Voorshands kan dit de stakingslust van vele gedupeerde werkers danig temperen.

De aanleiding tot het uitbreken van de resp. conflicten in de havens van Rotterdam en Amsterdam dienen hiervolgend nader te worden aangegeven. Daarbij treedt aan de dag, hoe de door de communisten gevolgde stakingstactiek door gegeven omstandigheden werd beïnvloed.

De stakingen te Antwerpen en de in België hangende "koningskwestie", leidden ertoe, dat vele reders hun schepen bij voorbaat naar Rotterdam dirigeerden. De Rotterdamse haven werd diensgevolge overbelast. Het kwam dan ook meermalen voor, dat men per dag circa 1000 havenarbeiders te kort kwam. Om dit tekort aan te vullen, zag de Scheepvaart Vereniging Zuid (S.V.Z.) zich genoodzaakt langs andere wegen (o.a. door tussenkomst van de Gewestelijke Arbeidsbureaux in Den Haag en Breda) arbeiders aan te trekken. Dit zette kwaad bloed onder de Rotterdamse havenarbeiders, aangezien de elders aangeworven hulpkrachten boven het normale, in de Rotterdamse haven geldende loon, 39% ontvingen, omdat voor hen geen sociale lasten werden betaald. Bovendien werden aan deze arbeiders nog twee reizen vergoed. Hoewel formeel juist, dat aan de arbeiders van buiten de sociale lasten werden uitgekeerd, vergeleek de gemiddelde Rotterdamse arbeider hun bezoldiging met het door hem zelf ontvangen loonbedrag. Hij zag zich sterk ten achter gesteld bij de

niet-vakkundige (DUW) arbeider. De directies van enkele havenbedrijven ontzagen zich niet van "geronselde" arbeiders gebruik te maken, die eveneens ver boven het geldende loonpeil betaald werden. Dit nu deed de maat overlopen. Elke aanleiding dreigde sindsdien te worden aangegrepen om een algemene staking te doen uitbreken. Deze kans deed zich al spoedig voor.

Op 9 Augustus j.l. werd namens in strijd zijnde arbeiders te Rotterdam een pamflet verspreid, waarin werd medegedeeld, dat sinds 7-8-'50 een aantal havenarbeiders in de Maashaven staakte bij werkzaamheden op het s.s. Krönviken. Zij eisten in verband met de aard van de arbeid dubbel-verhoogd taakloon. Dit pamflet vestigde er de aandacht op, dat de tijd nu rijp was.

"Elk half uur komt er een schip binnen. Men ronselt mensen van de straat. Men heeft jullie nodig!!!

Kameraden, weest solidair met je kameraden, die in strijd staan. Weigert besmet werk!!!"

Ten aanzien van het stakingsbeleid der communisten viel het volgende waar te nemen. De ervaringen der laatste jaren hadden geleerd, dat men zich te Rotterdam in het algemeen ongaarne schaarde achter de E.V.C. leiding. Derhalve besloot het bestuur van deze organisatie niet zelf de staking te proclameren, doch dit via het bestaande, inmiddels met enkele E.V.C.-ers versterkte "Comité van Actie" te doen plaats vinden. Onder de huidige omstandigheden bleken de communisten de situatie goed te hebben voorzien. Onder de druk van de hiervoren geschetste misstanden in de haven toonden alle arbeiders zich tot actie bereid, mits deze niet van de E.V.C. uitging. Zij plaatsten zich allen spontaan achter het "Comité van Actie". De E.V.C., die hier handig manoeuvreerde, liet het "Comité van Actie" reeds in de eerste vergaderingen verklaren, dat niet aan politiek zou worden gedaan en dat het hier alleen ging om het opheffen van de misstanden in de haven. Reeds spoedig werd echter de communistische eis van 10% loonsverhoging gesteld, met het argument, dat de ondernemers blijkbaar buiten het "College van Rijksbemiddelaars" om bereid en in staat waren veel hogere lonen uit te betalen. Deze tactiek werd tot het uiterste toe doorgevoerd, daar alle bezoldigde bestuurders, ook E.V.C.-ers, uit de vergaderingen geweerd werden. Door dit optreden werd de havenarbeiders zand in de ogen gestrooid. Het "Comité van Actie" wist tot en met Vrijdag 18-8-'50 een voortreffelijke eenheid onder de stakers te bewaren. Op geen enkele vergadering werd evenwel gesproken over het uit te keren stakingsgeld; wel werd steeds verzekerd, dat een behoorlijke uitkering gewaarborgd was. Zelfs op de vergadering van Zaterdag 19-8-'50 werd nog geen bedrag van de stakingsuitkering genoemd, doch alleen medegedeeld, dat tengevolge van administratieve moeilijkheden de eerste uitkeringen pas konden plaats vinden in de namiddag van Zondag 20 Augustus. De Unie-bonden hadden hun leden echter in de loop van Vrijdag en Zaterdag reeds een zgn. "molest"-uitkering verstrekt. Het O.V.B. keerde zijn leden f. 18.- plus f. 1.50 per kind uit, ongeacht het bedrag, dat de arbeiders op Vrijdag als

restant loon bij de H.A.R. hadden ontvangen. Begrijpelijkwijze ontstond hierdoor verwarring. Het vertrouwen in het Comité werd toen reeds ernstig geschokt. Het stakingsmoreel zakte nog meer nadat bekend werd welk een gering bedrag het Comité van Actie aan de stakers uitkeerde. Vele arbeiders liepen dan ook rechtstreeks van de uitbetalingslokalen naar de H.A.R. om zich voor werk te melden. Vooral onder de E.V.C.-ers was de ontevredenheid zeer groot, daar zij zich financieel gedupeerd achtten ten opzichte van de anders en niet georganiseerden. Zij moesten genoeg nemen met de uitkering van het "Comité van Actie", dat de beschikking over de E.V.C.-kasmiddelen had gekregen. Op de vergadering van Maandagmiddag (21-8-'50) bleek de bereidheid tot staken volkomen teniet gedaan. Daar de havenarbeiders niet gaarne voor "maffer" willen worden uitgemaakt, wachtten velen tot het laatste moment met hun beslissing.

Dinsdag 22 Augustus 1950 was de staking volkomen verlopen, doordat alle vaste en bijna 95% van de losse arbeiders zich bij de Haven Arbeids Reserve hadden gemeld.

Reeds op Zaterdag 19-8-'50 aangekondigde gratis filmvoorstellingen voor stakende havenarbeiders werden geannuleerd.

Hoewel aan de staking door geldgebrek en onderlinge verdeeldheid noodgedwongen een einde is gekomen, moet toch niet uit het oog worden verloren, dat de havenarbeider er momenteel van overtuigd is, dat de ondernemers hogere lonen kunnen ^{en} willen uitbetalen.

Gedurende de staking was het verloop van het aantal werkende havenarbeiders te Rotterdam als volgt:

15-8-1950:	totaal	583	-	vaste	425;	losse	96;	DUW	62
16-8-1950:	"	337	-	"	254;	"	30;	"	53
17-8-1950:	"	269	-	"	179;	"	90;	"	--
18-8-1950:	"	253	-	"	146;	"	52;	"	35
19-8-1950:	"	292	-	"	205;	"	28;	"	49

Bij het begin van de staking op 14-8-1950 waren 110% vaste arbeiders en 2819 losse arbeiders zgn. "doorbesteld", van wie in staking gingen resp. 120 en 2315 arbeiders. Op die dag heeft geen aanneming aan de lokalen plaats gehad.

Op Maandag 21-8-1950 waren alweer omstreeks 80% van de vaste arbeiders en circa 60% van de losse aan het werk getogen. De daarop volgende dag werd een vrijwel normale gang van zaken gemeld.

Op Woensdag 23-8-1950 zijn alle leden van het "Comité van Actie" door de H.A.R.-directie "afgevoerd", dat wil zeggen: ontslagen.

In Amsterdam verliep de stakingsbeweging sinds 23 Aug. geleidelijk aan. De havenarbeiders hervatten echter pas op 31-8-1950 volledig het werk. Hier werden enkele tientallen agitators uitgesloten.

In overzicht no. 6 - 1950 blz. 10 werd medegedeeld, dat de C.P.N. adviesbureaux in verschillende gemeenten gaandeweg werden ingekrompen tot een centraal lichaam, het Adviesbureau aan de Keizersgracht 223 te Amsterdam, dat op zijn beurt werd omgevormd tot een Adviesbureau

voor de Werkende Bevolking, gevestigd op vijf plaatsen in de hoofdstad. Ten onrechte zou daaruit de gevolgtrekking kunnen worden gemaakt, dat de partij het werken van haar Adviesbureaux elders in het land zou hebben stopgezet. Dit is niet het geval. Weliswaar werden enige bureaux om organisatorische redenen opgeheven of gesloten. Het behoeft geen nadere toelichting dat deze Adviesbureaux van veel betekenis voor het partijwerk worden geacht omdat zij ontmoetingsplaatsen zijn, waar de communisten met zeker gemak in contact kunnen komen met de gewone man en zodoende zijn noden en grieven leren kennen.

III. INDONESIE.

In Januari 1950 is in het dagblad "De Waarheid" (Haagse editie) een manifest opgenomen van het "Comité van Indonesische schepelingen", waarin een beschouwing werd gewijd aan de salariëring van deze categorie zeevarenden en waarin tevens werd verlangd gelijkstelling van hun lonen met die van het Nederlandse scheepspersoneel. Dit manifest is kennelijk onder invloed van de E.V.C. tot stand gekomen. Sedertdien is ook uit andere feiten gebleken, dat de E.V.C.-leiding met medewerking van enkele Indonesiërs doende blijft de schepelingen en de Indonesische arbeiders te beïnvloeden. Een der Indonesiërs, die aangemerkt kan worden als de rechterhand van B. Blokzijl, met name Sudirdjo, is reeds bij herhaling in de overzichten dezerzijds gesignaleerd. Deze Indonesiër is thans blijkbaar voorzitter van een "Comité van Zeevarenden" te Amsterdam. Dit comité, dat een onderafdeling zou zijn van de "Perhimpunan Indonesia" (P.I.) dan wel onder directe leiding van het hoofdbestuur dezer vereniging zou staan, is naar verluidt aangesloten bij de E.V.C.

In ieder geval staat genoegzaam vast, dat Sudirdjo, hoofdbestuurlid van de P.I., een willig werktuig is van de E.V.C., meer in het bijzonder van B. Blokzijl, en in diens functie van E.V.C.-voorzitter en in diens hoedanigheid van communistisch propagandist op internationaal terrein. Deze internationale oriëntering komt gerogeld tot uitdrukking in het P.I.-orgaan "Warta Indonesia", waarop de E.V.C. en Sudirdjo met instemming van het P.I.-hoofdbestuur directe invloed uitoefenen, zo niet de gehele inhoud daarvan bepalen. In het in Juli verschenen nummer wordt weer propaganda gemaakt voor het Wereld Vakverbond (W.V.V.) en voor de Wereld Federatie van Democratische Jeugd. Tevens is bedoelde aflevering gebruikt om bij een bespreking van de financieel-economische overeenkomst als resultaat der Ronde Tafel Conferentie stemming te verwekken tegen Nederlandse regeringsautoriteiten en de Nederlandse "kapitalisten".

De R.T.C.-overeenkomst is nog steeds - en dit zal ook zo blijven - onaanvaardbaar voor de communisten. Telkenmale wordt hierop teruggekomen, zowel hier te lande als in Indonesië, waar de Partai

Kommunis Indonesia (P.A.I.) en de Sobsi (de meer en meer veld winnende communistische federatie van vakverenigingen) de toon aangeven in de critiek op genoemde overeenkomst. Deze heet een beletsel te zijn voor de werkelijke vrijheid van Indonesië. Bedoelde vakverenigingsfederatie heeft dan ook de arbeiders opgeroepen de 17e Augustus, de datum waarop de "Republiek Indonesia" werd uitgeroepen, niet te beschouwen als een feest - maar als een rouw dag.

Betreffende de 17e Augustus heeft de "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam kortgeleden besprekingen gehouden met vertegenwoordigers der Indonesische verenigingen hier te lande. Het doel was op deze dag te komen tot een gezamenlijke herdenking. Vermoedelijk indachtig aan een P.I.-bijeenkomst in 1949, toen de herdenking uitliep op een communistische manifestatie tegen de Republiek, hebben de verschillende verenigingen zich thans niet aan de zijde van de P.I. geschaard. Zij hebben echter, behoudens een enkele uitzondering, wel gehoor gegeven aan een oproep van de Indonesische Hoge Commissaris te 's-Gravenhage om de 17e Augustus gemeenschappelijk te herdenken.

De "Perhimpunan Indonesia" heeft evenwel op dezelfde dag tezamen "met andere progressieve organisaties" ook een herdenking van het vijfjarig bestaan der Republiek Indonesia georganiseerd in de Dierentuin te 's-Gravenhage. Voor deze "manifestatie" zijn als sprekers aangekondigd de hiervoren genoemde communist Sudirdjo en B. Blokzijk namens de E.V.C.

Ook hier demonstreert zich dus de samenwerking tussen P.I. en E.V.C.

Door de "Vlamgroep" te Amsterdam wordt het vijfjarig bestaan van "Indonesia Merdeka" (Vrij Indonesië) herdacht door de uitgifte van een overzicht (in brochurevorm) van de gebeurtenissen in beeld en woord, samengesteld aan de hand van platen, hoofdartikelen en beschouwingen in "De Vlam" sinds 17 Augustus 1945. De samensteller is F. Kief, redactielid van dit blad.

De "Vlamgroep" heeft in de loop der afgelopen jaren de Republiek Indonesia zoveel mogelijk gesteund en huldigt thans het standpunt, dat de Nederlandse Souvereiniteit over Nieuw-Guinea overgedragen moet worden aan Indonesië. Dit standpunt vindt uitdrukking in "De Vlam" van 22 Juli 1950 in de woorden: "Irian als gelijkgerechtigd deel van Indonesië van het kolonialisme bevrijd".

Hetzelfde weekblad van 19 Augustus j.l. herdenkt ook de 17e Augustus met verschillende artikelen, waarvan enkele zeer heftig van toon zijn.

Over de strijd in Korea zijn in de Indonesische en Chinese samenleving hier te lande geen opvallende reacties waargenomen, zulks in tegenstelling met de in Indonesië gehoorde geluiden tot stopzetting van de tussenkomst der Verenigde Naties. "De Waarheid" geeft hieraan in ongeveer gelijke zin als Radio-Moskou zoveel mogelijk

ruchtbaarheid. Tijdens de uitzending van 29 Juli j.l. heeft Moskou zelfs de indruk gewekt alsof de gehele openbare mening in Indonesië ten scherpste "de Amerikaanse agressie" in Korea veroordeelt.

Even groot is de belangstelling van Moskou voor de in Indonesië opgerichte zgn. Vredescomité's, welke zich vanzelfsprekend ook bezig houden met de strijd in Korea.

Het "Indonesisch Jeugdcongres van de Republiek Indonesia" te Jogjakarta heeft het initiatief genomen tot een actie voor ondersteuning van de wereldvrede en voor de bekende "Oproep van Stockholm". Een "Indonesisch Wereldvredescomité" is in Juni j.l. daar ter plaatse gevormd, gevolgd door de oprichting van vredescomité's op enkele andere plaatsen in Indonesië.

In Nederland tonen meerdere Indonesiërs ook belangstelling voor de vredesactie en voor de communistische propaganda tegen het gebruik van de atoombom.

Het kan in het licht van het vorenstaande geen toevallige omstandigheid genoemd worden, dat o. a. de voorzitter van genoemd Indonesisch Jeugdcongres aangewezen is om het op 14 Augustus 1950 te Praag begonnen Tweede Wereldstudentencongres, georganiseerd door de communistische "International Union of Students" (I.U.S.) bij te wonen. Tot de uit zes personen bestaande Indonesische delegatie behoren ook drie reeds geruime tijd te Praag verblijvende Indonesiërs.

Tevens is ter bijwoning van het congres naar Praag vertrokken een te Amsterdam studerende Indonesiër. (In een circulaire van het Nederlandse Comité voor het congres is kortgeleden aangekondigd, dat behalve voor een Indonesische delegatie ook gelden ingezameld zouden worden om een Indonesiër uit Nederland naar het Wereldstudentcongres te kunnen zenden). Verder zou een delegatie van de Perhimpunan Indonesia derwaarts vertrekken.

31-8-1950

IV. VOOR HET OVERZICHT DER STAKINGEN
IN DE MAAND JULI 1950 ZIE BLZ. 14.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN JULI 1950.

- 14 -

V
o
l
g
n
o

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	
Aannemingsbedr. Muys & de Win- ter, Zaandam.	Directie ging over van aangenomen werk op tariefwerk, de arb. eisten daarbij f.55.- netto/week.	EVC-ABWB stookte.	Na bespreking met directie werd ar- beid onder nieuwe voorw. hervat.	1
Katbenmaat- schappij v/h M.v.Dam, Enschede.	Arbeiders wensten in tarief te werken, hetgeen door direc- tie werd geweigerd.	EVC-ATEK steunde.	Na aanvankelijk ontslag van alle arbeiders, werd werk onder oude voorw. hervat.	2
Textielfabriek NV Meinen, Groningen.	Bij invoering andere loonregeling beweerd de EVC dat dit loons- verl.inhiield en wrek- te op tot staken.	EVC-ATEK	Werk op nieuwe voorw. hervat; drie raddraaiers werden ontslagen.	3
Confectiefabr. Fa.ten Bruggen- cate te Borculo.	Protest tegen loons- verlaging door ver- andering der werk- zaamheden.	"Unie"- bonden be- middelden.	Aantal staksters ontslagen, ande- ren hervatten arb. onder nieuwe voorwaarden.	4
Losse haven- arbeiders, Rotterdam.	Door OVB geprocla- meerde 1-urige pro- teststaking ter ver- krijging uitkering ineens.	OVB en ABT leidden.	Stakers voor hele verdere dag uit- gesloten; volgen- de dag werk nor- maal hervat.	5
Steenlossers en arbeiders bouwmaterialen- handel, Amsterdam.	Ondanks feit dat de lossers in tarief werkende het maximum loon ontvingen, eis- ten zij uitbetaling v.d. 5 % loonsverh.	EVC-ABWB stookte, "Unie"- bonden be- middelen.	Arbeid aan het einde van de maand nog niet hervat.	6

